

ИНТЕРКУЛТУРНИ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ВРЪЗКИ В ПРОЕКТА „ ПОЧЕРКЪТ НА ЕДИН НАРОД: КАРТИНАТА И ПИСМЕНОСТТА – ПРЕНОСИТЕЛИ НА КУЛТУРАТА”

Ваня Кильовска

1. За проекта „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура”

Проектът „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура” е резултат от сътрудничеството между ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий” и Института за подготовка на начални учители “Л’ Обепин” в град Ла Рош-сюр-Йон, Франция. От 2007 г. досега в рамките на програма „Еразъм” и благодарение на договор между двете учебни заведения бе осъществен ползотворен обмен на опит и бяха реализирани редица преподавателски и студентски мобилности. В резултат на работата по проекта се създадоха връзки и между основно училище ”Бачо Киро” и училище ”Св. Жан Батист” в Муйрон -льо-Каптиф – Франция. Идеята за проекта възникна през 2007 г. и бе плод на съвместната работа на колегите от Педагогически, Филологически и факултет, Изобразително изкуство на ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий” и колегите ни от Институт “Л’Обепин”. Първоначално замислената тема на проекта бе „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура”

Една от изходните постановки бе фактът, че между българи и французи съществуват редица връзки и общи точки, но ние се и различаваме по отношение на нашите езици и на азбуките, които използваме – съответно кирилица и латиница. В основата на проекта бе стремежът да разгледаме тези две азбуки в исторически, лингвистичен и културен аспект.

Както знаем, езиците не са просто средство за комуникация и за достъп до дадена информация. Те са преди всичко и основно носители на знания за културите, от които са произлезли. Оpozнаването на културата и историята на съответната страна е начин за достигане реална комуникация на чужд език. Разработвайки проекта, се ръководехме от идеята, че разликата между двете азбуки – кирилица и латиница, е интересен предмет на изследване и би провокирала любо-

питството и на студентите и преподавателите от двата университета, и на учениците от начален курс от България и Франция, които трябваше да вземат участие в работата.

Интеркултурният подход е основан преди всичко на базата на личния опит и в областта както на родния, така и на чуждите езици. Знаем, че в основата на всяко обучение, включително и чуждоезиковото, е действието, а обучаваните участват в това действие, изпълнявайки не само езикови, а и социални задачи. Интеркултурният подход дава възможност на обучаваните за откриване на нови, различни културни реалности и ценностни системи. При разработването на проекта идеята бе да подсилим интереса на студентите и учениците и към родната им, и към чуждата – в случая – френската – писменост и култура. Целта ни бе, изучавайки историята и произхода на азбуката, писмеността и културата съответно в България и Франция, участниците в проекта да започнат да възприемат езика не като средство за обучение, а като наследство, носещо културни ценности.

В основата на проекта стои написването и илюстрирането от деца в начален курс на обучение, съответно в българско и френско училище, на кратки разкази за произхода на кирилицата и латиницата, за да могат и учениците, и студентите, участници в проекта, от една страна, да изследват историческата реалност чрез художествената измислица, а, от друга страна, да погледнат с други очи и на собствената си, и на чуждата култура. Предизвиквайки въображението, ние провокирахме техния талант и креативност, както и тази на студентите, базовите учители и преподавателите, подготвящи бъдещи учители.

Както вече отбелязах в проекта се включиха деца от основно училище "Бачо Киро" във Велико Търново и училище "Св. Жан Батист" в Муйрон-льо-Каптиф – Франция. Учениците бяха на възраст между 9 и 10 години. На първия етап от проекта те бяха провокирани с помощта на учителите и на студентите от Педагогически факултет и от френска страна, на базовите учители и студентите от Института "Л'Обепин", да направят историческо изследване за произхода и развитието на кирилицата и съответно на латиницата. След написването на творбите на конкурсен принцип бяха подбрани по пет детски творби съответно на български и на френски език. Тези десет творби бяха преведени на френски и български език от студентите от Филологически факултет на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий".

Следващ етап от проекта бе илюстрирането на произведенията, като френските деца направиха илюстрации към творбите на българските ученици, а българските деца и студентите от факултет Изобразително изкуство илюстрираха творбите, посветени на латиницата.

Както е видно, целевите групи, участващи в проекта, са не само от различни националности, а и от различни възрастови групи – съответно ученици от началния курс на обучение и студенти. По отношение групата на студентите, участващи от българска страна, проектът отново се отличава с многообразието си. Възпитаници от три различни факултета на ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий” – Педагогически, Филологически и факултет Изобразително изкуство от различни курсове бяха въввлечени и взеха дейно участие в работата. Както може да се предположи, обединяването на усилията на участници с толкова различни профили и постигането на синхрон в работата на отделните групи на всеки етап от изпълнението на проекта бе нелесна задача. Благодарение на добрата организация и на максималната ангажираност на участниците и координаторите и от българска, и от френска страна трудностите бяха преодолени и проектът бе успешно финализиран.

В резултат от продължилата близо две години подготовка и работа бе издаден сборникът „Разбулената азбука”. Сборникът съдържа десет детски творби – пет съчинения на български деца и също толкова на френски, като всяка творба е преведена и публикувана на български и френски език. Илюстрациите са общо двадесет, като пет от тях са на деца от основно училище ”Бачо Киро” във Велико Търново, десет на деца от училище ”Св. Жан Батист” в Муйрон-льо-Каптиф – Франция и пет илюстрации на студенти от факултет Изобразително изкуство при ВТУ. В края на сборника е поместено приложение, което съдържа кратка историческа справка, касаеща възникването на писмеността, факти за произхода и датировката на хананейската, гръцката, латинската азбука и кирилицата, сравнителна таблица на азбуки и самите азбуки, съответно латиница, кирилица, старобългарска кирилица и глаголица.

Работата по проекта бе много ползотворна и даде възможност на всички участници – ученици, базови учители, студенти и преподаватели да погледнат с нови очи и на собствената си, и на другата – в случая – френската култура.

2. Интеркултурни връзки в проекта „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура”

Понятията **интеркултурно взаимодействие** и **интеркултурно обучение** се налагат в Западна Европа и САЩ още през седемдесетте години на миналия век, но днес тези въпроси са особено актуални в светлината на разширяването на Европейският съюз и на световната глобализация. На 25.02.2007 г. Европейската комисия излезе със специален доклад на тема **ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБУЧЕНИЕ, третиращ въпроса**”...Дали хората от различни култури могат да живеят заедно в едно „многокултурно” общество или могат да образуват едно „междукултурно” общество с по-дълбоки взаимодействия, и какви биха били последствията от това.” Основни акценти в доклада са поставени върху въпросите:

– Какво е въздействието на културните различия върху личността?

– Ще можем ли да се справим с ежедневното многообразие около нас?

– Могат ли различните култури да живеят заедно въз основа на взаимно приемане и уважение?

– Какво трябва да извършим, за да стигнем до това и с какви трудности ще се сблъскаме?

– Ако нарастващото многообразие се приема от някой като заплаха за тяхната идентичност, то какви нови критерии и ориентири можем да намерим и как ще се измени разбирането за идентичност.

В центъра на вниманието на доклада са преди всичко младите хора и интеркултурната страна на тяхното обучение във всички области, включително и в областта на чуждоезиковото обучение, защото то е един от основните фактори за изграждане на межкултурната чувствителност, към която се стремим.

Общата европейска езикова рамка за чужди езици (1.1.) дефинира една от основните цели на придобиването на интеркултурна компетентност така: *„При интеркултурния подход основна цел на чуждоезиковото обучение е поставянето на първо място на хармоничното развитие на личността на обучавания и на неговата идентичност в резултат на обогатяващия му се опит за другостта в областта на езиците и културите.”*

Основните принципи на интеркултурната педагогика са:

– В центъра на обучението се намира самият обучаван, знанията и уменията му в различни комуникативни ситуации.

– Интеркултурният подход е основан преди всичко на базата на личния опит и в областта на родния и в тази на чуждия език.

– В основата на обучението е действието, обучаваните участват в това действие, изпълнявайки не само езикови, а и социални задачи. При преподаването на чужд език трябва да предвидим цялото многообразие от ситуации, в които обучаваният би могъл да попадне в ролята на действащо лице съвместно с други участници. Целта на преподаването и изучаването на чужд език на ниво училище е формирането на автономни личности, но също и на активни, отговорни и солидарни граждани.

– Интеркултурният подход е основан на доверието – за преодоляване на естествения стремеж към етноцентризъм и осъдително отношение към другостта трябва първо да се изгради климат на доверие между самите обучавани и между тях и преподавателя.

Ако съотнесем работата по проекта с тези принципи, ще видим, че всички те са спазени. В центъра на проекта бяха самите обучавани – ученици и студенти, чиито познавателен и творчески потенциал бе впрегнат за изпълнението на различни задачи в посока постигането на общата цел.

– Участниците в проекта се основаваха на личния си опит, учениците – на опита и знанията си в областта на родния си език, история и цивилизация, чужд език и изобразително изкуство, а студентите на личния си опит в областта на родния езици, в тази на френския език и на изобразителните изкуства.

– В основата на проекта бе действието, като участниците изпълняваха не само езикови и социални, а и творчески задачи. Те едновременно трябваше да проявят своята автономности креативност и успоредно с това да работят в екип с останалите участници с всички отговорности, произтичащи от това.

– Климатът на доверие бе неизменна част от работата по проекта – имайки предвид различната възраст, етап на обучение, националност, език и култура на участниците, доверието в способностите – собствените и на другите – и отговорното отношение към проекта на всеки участник бяха основополагащи в общата ни работа.

Според Общата европейска езикова рамка за чужди езици (5.1.1.3) интеркултурното съзнание е една от основните компетенции, които изучаващият чужд език трябва да придобие „Знанието, съзнанието и разбирането на отношенията (прилики и отличителни разлики) между „света, от който идваме” и „света” на общността, чиито език изучаваме са в основата на осъзнаването на интеркултурността. Трябва да подчертаем, че осъзнаването на интеркултурността включва и осъзнаването на регионалните и социални различия на двата свята. Това е начин да разположим двата свята в общ контекст. Освен обективното съзнание интеркултурното съзнание включва осъзнаването на начина, по който всяка общност е възприемана от другата, често под формата на национални стереотипи.”

Работата по проекта обогати знанията на участниците за приликите и отликите между техния език и култура и тези на чуждестранните им партньори, а това е един от етапите по пътя на достигането на реална интеркултурна компетентност. И учениците, и студентите работиха мотивирани и с желание да опознаят езикът, културата и ценностите на партньорите си по-добре и да съотнесат собствените си гледни точки, ценностна система и култура с тези на другите.

Според Общата европейска езикова рамка за чужди езици (5.1.2.2) уменията, на които се базира интеркултурната комуникация включват:

- способност да се открие връзка между собствената и чуждата култура; техните отличителни качества;
- създаване на чувствителност към понятието култура и способност за откриване и използване на различни стратегии за влизане в контакт с хора, носители на друга култура;
- способност да се играе ролята на културен посредник между своята собствена култура и чуждата и да се избягват евентуални ситуации на културни неразбирателства или конфликти;
- способност да се надмогнат стереотипните, повърхностни отношения.

Работата по проекта даде възможност на участниците да направят връзки между българския и френския език и култура, да станат по-чувствителни, по-отворени към различното, по-толерантни.

Според Пиер Борийо културата е „*способността ни да откриваме отлики*”. Тези отлики ни позволяват да си създаваме представа за другите и да позиционираме самите себе си спрямо тях. Всички ние изпитваме необходимост да се причислим към дадена група и съответно да причислим и останалите към такава. Чувството ни за принадлежност и желанието за причисляване ни подтикват да сравняваме, да оценяваме и да съдим. Интеркултурната компетентност не се придобива само при пътуване или пребиваване в чужди страни. Тя е резултат на анализ и размишления, базирани на личния житейски опит. Стремещът да опознаем други култури е в противовес със стремеша за принадлежност и интеркултурната компетентност всъщност се явява като способност да изместим фокуса от себе си, да се поставим на мястото на другия, да си сътрудничим с него и да разберам как той, Другият, възприема реалността.

Реализацията на проекта „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура” даде възможност на участниците в него да анализират и своята собствена, и чуждата култура, да открият по време на изследователския и творческия процес, че отвъд разликите, които забелязваме бързо и лесно, често съществуват много повече прилики и споделени общочовешки ценности, отколкото сме очаквали.

Значимостта на интеркултурната перспектива се дължи на това, че тя се изразява в стремеш към задълбочаване знанията и уменията за наблюдение, разбиране и съотнасяне на даденостите на чуждата култура, не за да я приемем като модел за подражание, а за да спомогнем за развитието на диалога между културите.

ЮНЕСКО обяви 2010 г. за „Година на сближаване на културите” с цел да се подпомогнат интеркултурният диалог, толерантността и сътрудничеството. Този, както и много от проектите, върху които се работи в тази насока са свързани с обогатяване знанията за културните, етнически, езикови и религиозни различия по света и развитието на интеркултурните компетенции.

3. Интердисциплинарни връзки в проекта „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура”

В своя речник на френската дидактика (2003: 138) Кюк предлага следната дефиниция на термина **интердисциплинарна насоченост**

ност: „Интердисциплинарността представлява обмен и взаимодействие между различни учебни дисциплини, водещи до обогатяване и взаимна плодотворност.” Отделните дисциплини запазват своите специфики, но за да се достигне до по-глобален подход към дадена тема, се опитваме да правим връзки между тях чрез различни техники и подходи.

Знанието се гради малко по малко като пъзел, съставен от множество частици. Чрез интердисциплинарни проекти можем да насочим вниманието на подрастващите към значими и актуални социални явления и проблеми. В процеса на разработване на проекта учениците и студентите използват знанията си, натрупани и в процеса на училищното и университетско обучение, и извън него – пътувания, четива, знания, придобити в семейна среда, изследвания в Интернет и т.н. Успоредно с това, в процеса на подготовка и реализация на проекта бяха осъществени ползотворни интердисциплинарни връзки между обучението по роден и по чужд език, езиковото обучение и изобразителното изкуство. Използвани бяха и знания, категории и понятия, формирани в рамките на други учебни предмети, предимно от културно-образователната област „Обществени науки и гражданско образование” (история, цивилизация, география)”.

3.1. Интердисциплинарни връзки между обучението по български език и литература и чуждоезиковото обучение, използвани в проекта

Широкоизвестен факт е, че връзката между родноезиково и чуждоезиково обучение подпомага развитието на металингвистично съзнание у децата. Дейности, провеждани успоредно на родния и на чуждия език засилват чувствителността на учениците към спецификите на езика и на речта като цяло. В тази връзка съществуват редица теоретични изследвания в сферата на психологията, психолингвистиката и дидактиката на родноезиковото и чуждоезиковото обучение.

Както вече казахме, проектът бе концентриран върху произхода и състава на двете азбуки, с които си служат децата, участващи в проекта – съответно кирилицата и латиницата. Благодарение на това сравнение децата бяха подтикнати да търсят и прилики, и раз-

лики между двете графични системи: наличието на графема, които са еднакви и се произнасят по приблизително еднакъв начин : А, Е, К, О, М, Т; наличието на графема, които се пишат по еднакъв, но се произнасят по различен начин: В, С, Н, Р, Х ; наличието на букви, които съществуват само в кирилицата: Б, Г, Д, Ж, З, Й, Ш, Щ, Ф, Ю, Я и др. , и съответно, само в латиницата: F , G, J, N, Q, R, S, U, V и др. Това даде възможност на учениците да направят връзки между графема и фонема, да направят сравнителен и контрастивен анализ на двете графични системи, търсейки приликите и разликите между тях. Всичко това ги подтикна и към наблюдения и размишления за това как функционира езика и разшири техните металингвистични знания.

Написването на приказни истории за кирилицата от българските ученици и съответно – за латиницата – от френските деца допълнително провокира любознателността и креативността на децата, защото на този начален етап от обучението приказката е техен неизменен спътник, тя е основен компонент в процеса на изграждане на детската личност. Приказката е тази, която подпомага детето да конструира своя вътрешен свят и да отговори на въпросите, които си задава за заобикалящия го свят и основните житейски теми. Когато детето само е творец на приказка, това максимално стимулира неговия познавателен, емоционален, творчески и артистичен потенциал.

На втория етап от проекта българските деца се запознаха с произведенията на френските си партньори и обратно. Това също бе стъпка към формиране на положително отношение към другия език и култура и на толерантност към различното. Проектът целеше и формиране на позитивно отношение у децата към чуждоезиковото обучение, към опознаването на света като цяло, в цялото му мултикултурно и мултилингвистично разнообразие.

3.2. Интердисциплинарни връзки между обучението по български език и литература, чуждоезиковото обучение и изобразителното изкуство, използвани в проекта

Както вече споменахме третият етап от проекта се състоеше в илюстриране на създадените приказни истории. Българските деца илюстрираха творбите на френските си партньори и съответно френ-

ските деца създадоха рисунки по творбите на нашите ученици. Това бе и един от най-емоционалните етапи в проекта. Повечето от децата на тази възраст обичат да изразяват себе си, рисувайки. Илюстрирането създаде свободна и приповдигната творческа атмосфера. То мотивира децата за запаметяване на основни факти, свързани с двете азбуки и придаде по-игрови и по-артистичен характер на участието им в проекта.

3.3. Интердисциплинарни връзки между обучението по български език и литература, чуждоезиковото обучение и културно-образователната област „Обществени науки и гражданско образование”, използвани в проекта

В процеса на написване на разказите за кирилицата българските деца разшириха познанията си за произхода и създателите на нашата азбука и за историята и развитието на писмеността ни. С помощта на базовите учители те направиха документално изследване и набавиха информация от исторически книги, литературни произведения, интернет източници и др. На следващият етап те се запознаха с произведенията на френските деца и навлязоха в „приказния” свят на създаването на латиницата. Повечето от българските деца, участващи в проекта, изучаваха английски език като чужд и работата по проекта им помогна да разширят знанията си за Франция, за френската култура и история, за географското ѝ положение. Така работата по проекта, освен че разшири техните знания в редица области, провокира интереса им към изучаване на още един чужд език, а защо не и повече от един. Така проектът се вписа в основните актуални европейски тенденции в областта на образованието към мултикултурност, мултилингвизъм и мултидисциплинарност.

Работата по проекта имаше за цел да провокира любознателността на децата, уменията им да учат и анализират, да правят сами и с помощта на преподавателите си връзки между отделните дисциплини и отделните области на човешкото знание. Интердисциплинарните връзки, осъществени по време на реализацията на проекта, помогнаха на децата да осъзнаят, че всяко знание се задълбочава чрез придобиване на нови знания. Всяко знание обогатява личността и трябва да бъде непрестанно развивано и надграждано.

4. Заключение

Проектът „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура” бе базиран на осъществяването на множество интеркултурни и интердисциплинарни връзки. Работата по проекта позволи на децата да разширят и реинвестират знанията и уменията се в различни области. Тя помогна на участниците да осъзнаят по-добре значението и на владенето на чужди езици, и на опознаването на културата и историята на съответните страни.

Интердисциплинарните връзки, заложили в проекта подтикнаха учениците към търсене на връзки между различните учебни дисциплини, което е основополагащо за осъзнаване значението и смисъла на училищното обучение и на това, че то не е самоцелно.

Интеркултурните връзки, които проектът осъществи спомогнаха за развитието на гражданското съзнание на учениците, на тяхната любознателност и аналитичен дух, за формирането у тях на толерантност и позитивно отношение към новото и различното.

Участието в проекта „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура” провокира всички участници в него да погледнат на света като на място, пълно с богатства, които те могат и трябва да открият.

ЦИТИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ

1. *Наредба № 2 за учебното съдържание*, издадена от министъра на образованието и науката; бр. 58 на ДВ; 18.07.2006 г.

2. *Conseil de l'Europe*, (2001), *Identité sociale et dimension européenne : la compétence interculturelle par l'apprentissage des langues vivantes*. Strasbourg : Conseil de l'Europe.

3. **Cadre Européen** commun de référence pour les langues, Conseil de l'Europe, 2001.

4. *Европейска комисия*, доклад на тема МЕЖДУКУЛТУРНОТО ОБУЧЕНИЕ, 25.02.2007 г.

3. *Cuq, J. P.* (2003). „*Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*”. CLE international.

4. *La lettre dévoilée / Разбулената буква*. Велико Търново, „ИВИС”, 2009 г.

ИНТЕРКУЛТУРНИ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ВРЪЗКИ В
ПРОЕКТА „ПОЧЕРКЪТ НА ЕДИН НАРОД: КАРТИНАТА И
ПИСМЕНОСТТА – ПРЕНОСИТЕЛИ НА КУЛТУРАТА”

ВАНЯ КИЛЪОВСКА

Резюме

Общата Европейска рамка за изучаване на чужди езици посочва като една от основните цели на обучението развитието на интеркултурните компетенции на индивида. Интеркултурният подход включва развитие на интеркултурна компетентност успоредно с развитието на компетенции за четене, писане и устна интерактивност. Езикът е не само средство, позволяващо достъп до обмен на информация. Той е преди всичко средство за достъп до съответната култура и неин основен аспект. Интердисциплинарният подход е една от другите основни тенденции в съвременното образование. Проектът „Почеркът на един народ: картината и писмеността – преносители на култура” бе замислен, подготвен и реализиран с идеята да обедини тези два подхода за постигане на крайната си цел – издаването на сборника с творби на български и френски ученици от началния курс на обучение, озаглавен „Разбулената буква”.

INTERCULTURAL AND INTERDISCIPLINARY INTERACTIONS
WITHIN THE PROJECT “THE SCRIPT OF A NATION: THE IMAGE AND
THE WORD – VEHICLES OF CULTURE”

VANYA KILYOVSKA

Summary

The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) defines the development of individual intercultural skills as one of the aims of FLT. Apart from communicative language competences like reading, speaking and writing, the intercultural approach stresses on the development of intercultural awareness on part of the FL learner. Language is not only a means of communication for the purpose of informational exchange. Being an integral part of a national culture, it also grants access to all its aspects. Optimal intercultural awareness and competence can be only achieved when the relevant Cultural Studies become an equal and inseparable part of FLT. Interdisciplinary approach is yet another major tendency in contemporary education. The project “The Script of a Nation: the Image and the Word – Vehicles of Culture” was conceived and carried out with the idea of combining the two approaches to the effect of issuing a volume with works by French and Bulgarian primary school pupils entitled “The Letter Unveiled”.

La lettre dévotée
Разбуженама Буква

Институт "Л'Обелин", Ла Рош-сюр-Йон, Франция
ВТУ "Св.Св. Кирил и Методий", Велико Търново, България

Institut "L' Aubépine", La Roche-sur-Yon, France
Universite "Svs Cyrille et Méthode", Veliko Tarnovo, Bulgarie

Alphabet latin
Латинска азбука

A B C D E F G H I
J K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z

Кириллица (българска азбука)
Alphabet cyrillique (bulgare)

А Б В Г Д Е Ж З И Й
К Л М Н О П Р С Т У
Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ю Я

Capitale	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	Й
Minuscule	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й
Prononciation	[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[e]	[ʒ]	[z]	[i]	[j]
Capitale	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У
Minuscule	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у
Prononciation	[k]	[l]	[m]	[n]	[o]	[p]	[r]	[s]	[t]	[u]
Capitale	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ю	Я
Minuscule	ф	х	ц	ч	ш	щ	ъ	ы	ю	я
Prononciation	[f]	[x]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[ʃ]	[ʂ]	[ɤ]	[ɨ]	[ɥ]	[ɤ]